

KONJEREJEJEC

GLASILO KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBORSKO OBLAST

Dopise, naročila in reklamacije je pošiljati: Konjerejskemu društvu za Marib. oblast, Ivanjkovci

„Konjerejec“ izhaja 6krat letno

Člani društva sprejemajo list brezplačno. Naročnina letno 20 Din. Cenik inseratov na zahtevo

Štev. 1.

Maribor, dne 15. marca 1927.

Letnik 10. III

Uzreja žrebet.

Od smotrenosti konjereje je brezdvomno odvisna rentabilnost te važne živinorejske panoge.

Mnogim posestnikom lepih kobil, ki bi bile pripravne za pleme, se vsiljuje vprašanje, se li spleča pripustiti žival k žrebcu, če upoštevamo stroške, ki nastanejo, preden je potomec sposoben za delo oz. primerno prodajo.

Izkušnje nas uče, da se vzreja žrebet izplača, če smo upoštevali sledeče smernice:

Plemenska kobila naj bo predvsem zdrava in brez vsake dedne napake (mesečna slepota, krak). Dalje naj bo čimbolj lepe oblike in reje, kar znači, da žival dobro izkoristi in prebavi povžito krmo. Nasprotno pa plemenska kobila ne sme biti predebela, ker je znano, da take kobile mnogokrat skote slabotna žrebeta, neglede na običajne težkoče pri porodu.

Žival naj bo utrjena in odporna proti vsakovrstnim boleznim, n. pr. kobila, pri kateri se rada pojavlja kolika, je neprimerna za pleme, kar nas stavi v opasnost, da v dobi nosečnosti pogine z žrebdom vred ali pa vsaj zvrže. Od uporabnosti za delo bo tudi mnogo odvisna cena oziroma vrednost potomca. Gledati moramo tudi na živahen temperament; ampak po možnosti izključiti od plemenjenja hudobne in nevarne živali.

Tudi starost kobile je zelo važna pri razsojanju sposobnosti za pleme. Mrzlokrvne kobile dosežejo to sposobnost v treh letih, medtem ko toplokrvnih konjev ne smemo pripuščati pred četrtil letom starosti. Starejše kobile mirno lahko pripuščamo, dokler se sploh dajo oploditi. Če upoštevamo navedene lastnosti plemenske kobile in jo pripuščamo k primernemu licencovanemu žrebcu, smo lahko prepričani, da nam bo kobila povrgla žrebe, ki ga bomo z veseljem in uspehom redili.

Vzreja žrebeta se prične takorekoč že z negovanjem, primernim krmljenjem in nepretirano uporabo breje kobile. Snovi, ki so potrebne za rast mladiča, moramo nadomestiti z izdatno, toda ne preobilno krmo ter žival zadnje mesece čuvati pred naporom oziroma zunanjimi vplivi, ki bi utegnili povzročiti predčasen porod ali celo zvrženje.

Porod sam na sebi je pri kobilah navadno lahek, če pa bi nastale kakšne zapreke, se je nemudoma obrniti do veččaka, ker je vsled težkega poroda navadno ogroženo tudi življenje kobile.

Takoj po porodu moramo skrbno paziti, da ne pride popek žrebeta v stik s kako nesnago v hlevu. Ko smo žrebe s čedno slamo osušili, pri čemer nam pomaga tudi kobila z lizanjem svojega mladiča, zlasti, če smo ga potrosili z otrobi, mu pripravimo čedno nastlano mesto pri kobilu in predvsem pazimo, da ne leži na prepihu. Ko se je kobila oddahnila od porodnega napora, pomagamo žrebetu do vimena, kjer se napije prvega mleka, ki ima v sebi snovi za izčiščenje žrebetovih prebavil od mekonija, t. j. neke vrste smole, ki se je nakopičila v črevesih mladiča. Molža prvega mleka kobile je torej nepravilna, ker je mladiču neobhodno potrebno.

Če kobilo sesanje žrebeta preveč žgečka, jo je treba krotiti z zavijanjem zgornje ustnice. Prvih osem dni pustimo kobilo z žrebdom v ograjenem prostoru v hlevu. Popek žrebeta je dobro namazati s čistim katranom, včasih oprati z razkuževalno raztopino, da preprečimo hromoto žrebeta (glej članek v zadnji številki Konjerejca). Tekom drugega tedna lahko spustimo kobilo z žrebdom pri lepem vremenu na solnčen kraj blizu hleva na prosto. V tretjem ali četrtem tednu že lahko uporabljamo kobilo za lahko delo. Zjutraj tri ure in popoldne po triurnem odmoru kaki dve uri. Pri tem lahko pustimo žrebe zraven, če nam to čas in krajevne razmere dopuščajo. Če ostane žrebe v hlevu, je paziti na to, da ne sesa preveč, ker bi utegnilo oboleti na prebavilih.

Če je kobila po porodu poginila ali vsled obolesti izgubila mleko, je treba žrebe umetno odgojiti. Pri tem se nam je poslužiti kravjega mleka, ki smo mu pridjali nekaj sladkorja in sicer po 15 g na 1 liter. Ker ima doječa kobila dnevno 10—20 l mleka, porazdelimo enako množino osladkanega kravjega mleka, ki naj bo pogreto na telesno toploto, na več dnevni porcij, vsake 2—3 ure po 1 liter in ga damo žrebetu po sesalni pripravi.

V starosti od 3.—4. mesecev pripravljamo žrebe polagoma na odstavljanje. Najprej ločimo žrebe od kobile čez noč, potem tudi čez dan in sicer sprva dopoldne, pozneje pa tudi popoldne po nekaj ur, tako, da se polagoma privadi na gotov čas, ko sme sesati.

To je izvedljivo, ker v tej dobi žrebe ni več navezano izključno na materino mleko. Že po 3.—4. tednih začne žrebe pokušati krmo kobile.

V navedeni dobi polagamo žrebetu v isto korito, ki je kobilu nedostopno, stolčnega ovsa, da ga je, kolikor hoče. Čez nekaj časa pričnemo žrebetu pokladati tudi lepo seno, deteljo in travo. Če hočemo imeti močnega konja ali če je žrebe zaostalo v rasti, mu damo večkrat toplega navadnega ali posnetega mleka in fosforno kislega apna. Množina krme je odvisna od velikosti teka in zdravja žrebeta. Na ta način se da po zanesljivih izkušnjah žrebeta najlažje odstaviti.

Odstavljanje naj se izvrši po 3. do 4. mesecih: v kobilarnah se žrebeta odstavljajo šele po 5. mesecih in pri polnokrvnih žrebetih šele po 6. mesecih. Če dopušča zdravje kobile in ima ta dovolj mleka, je pustiti žrebe čim dalje sesati. Zlasti pri slabo razvitih in za pleme namenjenih žrebetih je z odstavljanjem čim dalje počakati.

Glavno pri odstavljanju je to, da se izvrši polagoma. Običajno se rabi za to 1 do 2 tedna; mnogi konjerejci odstavljajo celo 4 do 5 tednov, s tem, da nadomeščajo odvzeto mleko s stolčenim ovsem, lanenim semenom in sploh krmo, ki vsebuje dosti masti in beljakovine.

Končna ločitev kobile od žrebeta povzroči pri obeh domotožje, zato jih moramo sprva spraviti čimbolj narazen, da se ne slišita.

Po odstavljanju dajemo žrebetu od 4. do 5. meseca 2 do 2½ kg ovsa in ravno toliko sena. Težkim mrzlokrvnim žrebdom pokladamo tudi pšenične otrobe in sena kolikor ga hočejo. V poznejših mesecih zvišamo množino ovsa pri ko-

njih tople krvi mesečno za $\frac{1}{2}$ kg. Enoletne žrebice pridejo na 4 kg, žrebci na 5 kg in polnokrvni enoletni žrebci na 6 kg ovsa.

Kar se tiče negovanja, čiščenja in letanja žrebeta je omeniti, da naj bo toplota v hlevu 12 do 15° C, žrebe naj se ob vsakem lepem vremenu že od 2. tedna starosti pušča na prosto. S šestim tednom prične gojenje kopit in snaženjem, z dvanaajstimi tedni navadimo žrebeta na oglavnik (halfta). Z dobrim ravnanjem skušamo žrebeta napraviti krotkega in preprečimo boječnost, strašljivost in upornost. Posebne važnosti za žrebe je, da se more zadosti gibati na prostem. Najboljša je pač paša. Ta je za žrebeta nenadomestljiva, ne samo radi gibanja, solnca, vetra in dežja, ki vplivajo na žrebe, da postane utrjeno in odporno proti raznim boleznim, temveč tudi radi cenejše vzreje. Večje kobilarne n. pr. vse razpolagajo z obširnimi pašniki, na katerih se pušča žrebeta do pozne jeseni. V drugem letu je krmljenje in oskrba žrebeta slična, seveda se mora razmeroma z velikostjo živali zvišati množino krme in sicer v prvi vrsti porcije sena, medtem ko množino ovsa lahko znižamo na 1 do 2 kg dnevno. Oves lahko deloma nadomestimo z bobom. Pri toplokrvnih konjih se ne priporoča krmiti z repo in krompirjem, ker slabo vplivata na prebavila. Napajati je treba do sitega. Razen na snaženje kože in kopit je treba v tem času mrzlokrvne živali privaditi na vpręgo (Geschirr), toplokrvne konje pa sprejavati korakoma in v teku (trabu).

V 3. letu je iz žrebeta postal dorasel konj, zato ne potrebuje več toliko redilnih snovi in se mu lahko porcija ovsa zniža na približno 1 kg.

Triletni mrzlokrvni konj je že sposoben za delo, medtem ko je treba pri toplokrvnem počakati z uporabo do četrtega leta.

Kjer se nahaja več žrebet različnega spola na skupni paši, jih je treba ločiti s šestimi meseci, kajti žrebe postane v starosti od 6. do 9. mesecev spolno dozorelo (godno).

Rezati pustimo žrebca najugodnejše spomladi ali jeseni med 12. in 16. mesecem starosti.

Končno naj omenim še najvažnejše bolezni žrebet.

Najčešče se pojavlja že omenjena hromota žrebet, ki jo opazimo že prve dni ali najpozneje tekom prvega meseca po porodu.

Vsled okužbe popka ali že v maternici povzročena bolezen kaže sledeče znake: mrzlico, breztečnost, omotico, otekline in gnojenje popka, vnetje in otekline sklepov, (členkov), posebno v sprednjem in zadnjem kolentu, ki so združene z bolečinami in hromoto in neredko z gnojenjem. Večkrat opazimo tudi vnetje očes, kože in ohromljenje. Zapeka, driska.

Hromota žrebet je jako opasna bolezen in je pri njej nujno potrebna pomoč živinozdravnika.

(Obširnejši popis v zadnji številki Konjerejca.)

Druga bolezen, ki se tudi rada pojavi prve dni po porodu je driska žrebet. Blato je močno smrdljivo, rumenkastorjave barve in včasih se pojavi tudi izpuščaj po vsem životu.

Pri tej bolezni je treba zdraviti žrebe najprej z gotovimi odvajalnimi sredstvi, nato pa z magnezijo.

Tudi ta bolezen lahko postane za slabotno, komaj par dni staro žrebe nevarna, zato je najbolje pravočasno posvetovati se z živinozdravnikom.

Pri glistavosti žrebet se moramo najprej prepričati katere vrste gliste da ima žrebe, nakar nam bo živinozdravnik napisal primerno sredstvo.

Od ravnanja z žrebetom je odvisna uporabnost poznejšega konja za delo. Če smo žrebeta bodisi z udarci, bodisi z nagajanjem napravili hudobnega, mu bo to lastnost pozneje težko izbiti in se tudi ne smemo čuditi, če je konj postal uporen.

Z lepim ravnanjem pa si bomo vzgojili krotko žival, ki nam bo v zadovoljnost in ponos.

I. Kenda,

drž. veterinar v Konjicah.

O čistih pasmah.

Če zasledujemo zgodovino razvoja konjereje, vidimo, da se je pričelo razpravljati o pasmah komaj začetkom 17. stoletja. Pred to dobo se je delilo konje po njih uporabi: v konje za vojno, dirkače, jahalne, za težko vprego itd. Od navedene dobe pa se je uveljavilo imenovanje konjskih pasem po posameznih pokrajinah.

Z ustanovitvijo žrebčarn, ki so se nahajale pod protektoratom vplivnih oseb, vladarjev odnosno države, so bili podani temelji za smotreno vzgojo prvih pasem. Čim je bila taka žrebčarna ukinjena, je izginila tudi dotična pasma.

Leta 1791. je bil ustanovljen na Angleškem prvi rodovnik takozvani »Stud-Book«, v katerega so se vpisavali le potomci določene pasme. Temu je sledilo tekom prihodnjega stoletja na Angleškem več novih rodovnikov, ki so postali za Anglijo pomemben vir bogastva.

Ta praktična ustanova reelne konjereje je imela v krogih naravoslovcev, filozofov in drugih teoretikov mnogo nasprotnikov. Po njihovem mnenju je bilo imenovati čisto pasmo le ono, ki se je ohranila neokrnjena iz najstarejše dobe. Razpravljalo se je o naravnih in kulturnih pasmah.

Praktični konjerejci so smatrali za čisto pasmo skupino poedincev iste vrste, ki imajo določen karakter in gotove sposobnosti, koje prenašajo redno na svoje potomce. Drugega sredstva za določanje čistosti pasme ni bilo na razpolago. V praksi se sme imenovati čista pasma le ona, ki ima zaključen rodovnik, česar pa pri arabski pasmi pogrešamo; ta je vkljub temu čista pasma, ker je bila vedno smatrana kot taka na podlagi stalnosti svojega specifičnega karakterja in vsled minimalnih stikov z drugimi pasmami v svojem okolišu.

V novejši francoski literaturi na polju konjereje je nastalo vprašanje, jeli mogoče potom križanja pripadnikov dveh različnih čistih pasem vzgojiti potomca čiste pasme. Izvirajoči produkt bo brezdvomno mešanec.

Toda, če to križanje nadaljujemo pod pogoji, ki dovoljujejo, da se lastnosti pridobljenih produktov sigurno fiksirajo, smo ustvarili novo pasmo.

Vsi resni avtorji, ki so proučevali berberskega konja, so ugotovili, da izhaja ta od afrikanske zebre. Berberski konj in zebra tvorita sedaj vsak zase svojo čisto pasmo. Četudi najdemo v severni Afriki mnogo konj, zlasti onih mišje barve in izabel, progastih kot zebre, vendar ne bo nikomur prišlo na misel, da bi smatral križanca med berbercem in zebro za plemenjaka nove čiste pasme.

Tozadevno se je mnogo razpravljalo o anglo-arabcu. S križanjem čistokrvnega angleškega žrebca in čistokrvne arabske kobile je bil ustvarjen čistokrvni mešanec, iz katerega se je tekom stoletij razvila čistokrvna angloarabska pasma.

Arabec je k tej pasmi doprinesel svojo lepo obliko, harmonijo svoje pasme, podedovano odpornost in rusticiteto.

Od angleža pa ima ta pasma sposobnost prilagoditve okolici, v kateri živi in razmeram, v katerih se nahaja. Predvsem pa angleža odlikuje čudovita afiniteta svojstev, pridobljenih tekom 4. stoletij.

Ti pasmi sta se spojili v tipično pasmo, ki jo je smatrati za najčistejšo in najlepšo na svetu.

O vprašanju čistih pasem se v zadnjem času mnogo polemizira v inozemskih, zlasti francoskih strokovnih revijah.

I. Kenda,

drž. veterinar v Konjicah.

Seznam državnih žrebcev na državnih plemenilnih postajah in v zasebni oskrbi za leto 1927.

Srez	Plemenilna postaja	Žrebca		Opomba
		št.	ime	
Kamnik	Dragomelj Komendska Dobrava p. Trzin Krašnja Podgorje Vesca. št. 3	13	Ivo, nor.	Zasebna oskrba
		70	Javor, nor.	
		76	Georg, nor.	
		113	Gorjan, nor.	
		141	Jurij, nor.	
99	Miško, nor.			
383	Snežnik, nor.			
Kranj	Naklo Praprotna polica Stražišče Godešič Voglje Pristava	52	Triglav, nor.	
		37	Savan, nor.	
		97	Dušan, nor.	
		104	Kum II, nor.	
		114	Mars, nor.	
47	Planinec, nor.			
Kočevje	Ribnica	216	Furioso, angl. pol.	Zasebna oskrba
88	Romeo IV., nor.			
Litija	Višnjagora Orehovica 12	34	Razor, nor.	Zasebna oskrba
		121	Romeo IV., nor.	
Ljubljana	Državna plemenilna postaja Selo	6	Othello, amer. dirk.	Državna plemenilna postaja
		10	Labud, ang. polk.	
		351	Urmeny Nonius, noni.	
		1	Schagyar, arab. polk.	
		107	Makkfilko, am. dirk.	
		520	Furioso, ang. polk.	
		350	Schagya, arab. polk.	
		349	Peregrin, arab. polk.	
		60	Gidran, arab. polk.	
		381	Nonius, nonius	
		8	Siglavj Ajša, lipic.	
		116	Idan, belgijec	
		80	Karlis, belg.	
50	Miško, nar.			
Ljubljana	Brest	122	Jordan, nor.	Zasebna oskrba
		94	Bled, nor.	
		36	Dušan, nor.	
		57	Aflenz Robinzon, nor.	
		49	Romeo, nor.	
		313	Betyar, angl. polk.	
		82	Georg VI., nor.	
		45	Jadran, nor.	
Ljubljana	Mala vas 3	75	Hrast, nor.	Zasebna oskrba
		67	Rameo VI., nor.	
		3	Siglavj Arkadya, lip.	
		142	Jordan, nor.	
Radovljica	Hraše Podhom Dovje Nomenj Zgornji Otok p. Žirovnica	59	Dan II, nor.	Zasebna oskrba
		386	Georg, nor.	
		68	Krn, nor.	
		112	Derež, nor.	
		56	Dan, nor.	
18	Rob, nor.			
Krško	Državna plemenilna postaja Škocijan	115	Vardar, amer. dirkač	Državna plemenilna postaja
		2	Pluto Gaeta, lipic.	
		23	Nonius, normanec	
	Državna plemenilna postaja Kostanjevica	24	Karabas, angl. polk.	
		61	Aljimer, angl. polk.	
		33	Urmeny Nonius, norm.	
	p. Leskovec 78	139	Przedsvit, angl. polk.	
		420	Loustic Totilas, am. polk.	
		85	Balkan, angl. polk.	
		12	Danko, amer. dirk.	
Roje Mihovica Sv. Križ Bistrica	27	Bohinjec, nonius.	Zasebna oskrba	
	21	Lovstic Racker, am. pol.		
	378	Furioso XI-27, ang. pol.		
Impolca	321	321	Bogdany 4 angl. polk.	
		261	Siglavj, arab. polk.	
Novo mesto	Državna plemenilna postaja Žabja vas	77	Karabas, angl. polk.	Državna plemenilna postaja
450	Furioso, angl. polk.			
261	Siglavj, arab. polk.			

Srez	Plemenilna postaja	Žrebca		Opomba
		št.	ime	
Novo mesto	Državna plemenilna postaja Velika Loka	20	Gidrau, angl.-arab.	Državna plemenilna postaja
		7	Pluto Zecke, lipican.	
Novo mesto	Hrastje Družinska vas	93	Gidrau, arab. polk.	Zasebna oskrba
		117	Gidrau, arab. polk.	
Brežice	Državna plemenilna postaja Brežice	16	Dahomau, arab. pol.	Državna plemenilna postaja
		48	Gidrau, arab. polk.	
		126	Blocksberg, angl. pol.	
		73	Maestoso Bibor, lip.	
		388	Furioso, angl. polk.	
62	Podarke, belgijec			
Brežice	Župelevec	25	M. B. Nonius, nonius	Zasebna oskrba
Šmarje pri Jelšah	Šmarje	11	Goričan, nor.	Zasebna oskrba
		128	Quinet de Sartalard, bel.	
Šmarje pri Jelšah	Hrastje	46	Kum, noričan	Zasebna oskrba
		347	Brabant, noričan	
Celje	Arja vas	71	Som, belgijec	Zasebna oskrba
		98	Dobrač, noričan	
		35	Marquis, belgijec	
Celje	Gomiljsko	17	Bob, belgijec	Zasebna oskrba
		15	Salamon, belgijec	
Gornji grad	Čeplje	89	Buzan, belgijec	Zasebna oskrba
Ljutomer	Državna plemenilna postaja Cven	110	Uskok, amer. dirkač	Državna plemenilna postaja
		108	Prinz Dillon, amer. dirkač	
		109	Juriš, amer. dirkač	
		134	Pozor, amer. dirkač	
		111	Posilni, amer. dirkač	
		28	Bogdany, angl. polk.	
		9	Przedsvit, angl. polk.	
		31	Gidrau, arab. polk.	
		22	Karabas, angl. polk.	
		4	Pluto Balz, lipicanec	
Ljutomer	Mota	58	Pollusc, noričan	Zasebna oskrba
		91	Sultan, belgijec	
		103	Sokol, belgijec	
Ljutomer	Mahovci	96	Kum I., noričan	Zasebna oskrba
		55	Kumps, belgijec	
Maribor, levi breg	Državna plemenilna postaja sp. Poljskava	375	Karabas, angl. polk.	Državna plemenilna postaja
		95	Furioso, angl. polk.	
		442	Brom Opus, noričan	
		119	Apollo, noričan	
		84	Karlis, belgijec	
Maribor, levi breg	Jurjevski dol	102	Blass, noričan	Zasebna oskrba
		32	Nickel de Sc. belg.	
Maribor, levi breg	Šetarjeva	120	Carnaval de Seyrnoy, bel.	Zasebna oskrba
		66	Erhard, noričan	
Maribor, levi breg	Vukovski dol	53	Kumps, belgijec	Zasebna oskrba
		92	Lovro, belgijec	
Maribor, levi breg	Spodnji Duplek	63	Artus Trum, noričan	Zasebna oskrba
		404	Herkul, noričan	
Maribor, levi breg	Stara gora	161	Grimming, noričan	Zasebna oskrba
		136	Krim, belgijec	
Ptuj	Mihovci Spuhlja Spodnje Jablance 16 Pleterje Podvinci	106	Carolus IV., noričan	Zasebna oskrba
		83	Georg V-10, noričan	
		445	Brillant, noričan	
		86	Srnjak, noričan	
		42	Biser, noričan	
Ptuj	Gabernik	69	Dreu, noričan	Zasebna oskrba
		44	Kras, noričan	
Ptuj	Bukovci	140	Krpan, belgijec	Zasebna oskrba
		135	Koral, belgijec	
Ptuj	Skorba 37	26	Georg, noričan	Zasebna oskrba
		90	Carolus, noričan	
		138	Marsel, belgijec	
		79	Dau, noričan	
Ptuj	Spuhlja Rošnja	26	Georg, noričan	Zasebna oskrba
		90	Carolus, noričan	
Ptuj	Podvinci 23	138	Marsel, belgijec	Zasebna oskrba
		79	Dau, noričan	
Ptuj	Sejanci 6	79	Dau, noričan	Zasebna oskrba

Srez	Plemenilna postaja	Žrebca		Opomba
		št.	ime	
Ptuj	Hardek	43 188	Silni, noričan Barnum, noričan	Zasebna oskrba
	Šalovci 23	40	Cvetko, noričan	
	Oslušovci	124 81	Georg, noričan Andre Berger, noričan	
	p. Središče	14 129	Piston, belgijec Agaton du Faubourg, bel.	
Konjice	p. Konjice	100	Brillant, noričan	
Slovenigradec	Sv. Martin	5 125	Perun, noričan Cambrinus le Comte, belg.	
		87 39	Artus Trum, noričan Geza, belgijec	
	p. Velenje			

Srez	Plemenilna postaja	Žrebca		Opomba
		št.	ime	
Dravograd	Dravograd	162	Nanos, noričan	Zasebna oskrba
Dolnja Lendava	Beltinci	118 123	Calypse de Serunoy, belg. Conquerant de Serunoy, belg.	
		371 131 29	Marzoule, arab. pol. Banco d' Isaac, belg. Šum, noričan	
Murska Sobota	Markišovci			
	Fukslinci 25 Gornji Petrovci 9	127 132	Jacob' d' Harmi, belg. Kavkaz, belgijec	
Čakovec	Podturn 116	130 137	Bieuvenu de Jeunevanx, b. Knez, belgijec	

O karakterju konj u zvezi z obliko glave.

Splošno je znano, da so z gotovimi telesnimi oblikami stalno zvezane čisto posebne sposobnosti in duševne lastnosti. Tako vemo, da so polnokrvci, ki so vitkih telesnih oblik, po temperamentu živahni, bistri in inteligentni; na zunanje uplive reagirajo taki konji naglo, včasih preneglo, kar je slučaj zlasti pri onih prešibkih polnokrvnih drobnih kosti in vitkih telesnih oblik, ki so vsled ozkega krvnega sorodstva degenerirani. Taki konji so po navadi nervozni, plašljivi, včasih celo zlobni in uporni.

Nasprotno so pa mrzlokrvni konji težkega kova počasnega temperamenta, bolj leni in na videz manj inteligentni.

Manj raziskano in vsled tega tudi manj znano je pa dejstvo, da so duševne lastnosti konj zvezane z gotovo obliko glave, posebno z obliko čela in nosa.

V splošnem je pri konju ravno čelo in prem nos znak normalnega razuma in zdravega duševnega stanja. Ozko čelo kaže — kakor trdi Wrangel in Yoatt — na zlobno in manj pametno nravo.

Čelo žrebet je konveksno vzbočeno in postane ravno šele, ko dorastejo pri njem takozvane čelne votline. Izločena profilska črta pa ostane pri mnogih konjskih pasmah tudi pri odraslih konjih, posebno pri nekaterih azijskih in afriških plemenih; to je takozvana zajčja glava manj inteligentnih konj.

Hipolog Selan je izvršil v Italiji obsežne raziskave konjskih črepinj in ugotovil, da ima tam 7% vseh konj in 8% mezgov vzbočeno glavo v višji meri. Med 550 konji nekega polka pa le 2.5%; kajti vojaštvo ne asentira takih konj.

Konveksnost zavzema nos in čelo (popolna ramzova glava) ali pa samo zgornji del nosa, redkeje samo čelo (polovična ramzova glava).

Zgoraj navedeni pisec popisuje nato podrobno kostni razvoj glave in glavinih zračnih votlin, nato pa izjavlja, da žrebečja glava kaže filogenetično na prednike; zdi se torej, da je ohranitev glavine vzbokline atavistična.

Po Selanu znaša pri konjih normalnih glav interlame-larni kot (med zunanjo in notranjo ploščico čelne kosti) povprečno 38.6 stopinj, pri ramzovih glavah pa 43.3 stopinje.

Tudi debelost čelnih kosti je pri »bombiranih« glavah jačja kot pri normalnih (8 mm proti 6 mm).

Pri tem je pa imenovani autor prišel na izrazito razliko v obliki možganov. Pri ramzovih glavah sta oba sprednja možganska krajca, včasih pa tudi samo eden, stisnjena, plitko padajoča in hipoplastična. Posebno je orbitalni krajec izgubil svojo okroglo obliko in postal bolj stožčast; njegovi zavoji so manj omejeni in brazde plitveje, tako da spominja ta možganski del na možganske tipe nižjih kopitarjev.

S konveksno obliko glave so nedvomno v zvezi funkcijske spremembe. Selan jih je našel 102krat pri 129 ramzovih glavah, 48krat med 60 mezgi (80%), 3krat pri 27 oslih (11%), ki so imeli to obliko glave.

Pri živalih ploščastih čel se morejo psihični pogreški ugotoviti mnogo redkeje (15% pri konjih, 17.8% pri mezgih).

Funkcijske motnje obstojajo v preobčutljivosti kože ter v plahi, nezaupljivi in hudobni naravi. Kožna preobčutljivost se pojavlja na ta način, da se živali izogibljejo dotikov telesa in sicer često z grizenjem in ritanjem, toda različno od navadne ščegetljivosti.

Pisec navaja tudi podatke iz literature o konjih, ki so po poškodbah v področju frontalnih krajev pojavljali znake besnosti in notoričnih motenj.

Nedružabnost konj s konveksnimi glavami proti svojim sosedom, ki bi se mogla primerjati z asocijalnim čustvovanjem psihopatoloških ljudi, se izraža jačje kot navadna zavist pri krmljenju. Brez povoda v sredi noči se obnaša tak konj zlobno in grize na vse strani svoje sosede. Tudi način bojzljivosti teh konj ni sličen strašljivosti pri napakah vida, temveč nastane vsled pomanjkanja prevdarnosti, kot to opazamo pri opicah, psih ali lisicah, ki se jim operativno poškodejuje sprednji možganski krajci.

Končni zaključek iz teh opažanj je ta, da morajo biti praktični konjerejci previdni z ozirom na popisano obliko glave, to se pravi, da jo morajo skušati od reje izključiti radi opisanih duševnih motenj, ki so z njo zvezane.

Gotov pomen pa ima tudi pri konjski kupčiji v vprašanih jamstva (upornost), ker se more po obliki glave napaka spoznati.

Veble,
drž. veterinar.

Še nekaj k vzreji ljutomerskih kasačev.

Na pripombe gosp. vit. Rosmanitha in v svrhu pravilnega razumevanja mojega članka z dne 15. oktobra 1926 v Vašem cenj. listu, prosim še za malo prostora.

Brez nadaljnega priznavam veliko avtoriteto gosp. vit. v konjerejskih stvareh, špeciálno kasačko rejo pozna in jo tudi vodi takorekoč od njene zibelke. Rad verujem, da marsikaj drugače gledam, kakor njegove izkušene oči. Malo jih je, ki poznajo konja, a resnično poznavanje konjereje, misterij podedovanja, upliva prehrane, klime itd., se pa more pridobiti samo v času dogledne izkušnje, ki jo gosp. vitez poseduje.

Moj primer (ozir. želja) z »Normandijo«, tudi »malo Normandijo« je, recimo kar naravnost, ponesrečen, ker je za naše razmere utopija in to iz vzrokov navedenih od gosp. viteza. Posebno, ker pri nas ne da in tudi pozneje ne bo dala država dovoljnih vsot za tako povzdigo in ker pri nas tudi občinstvo v mestih ne kaže skoro nobenega razumevanja za konjske dirke (nogometne tekme n. pr. so prilično obiskane).

V mojih pripombah k današnjemu ljutomerskemu dirkaču nikakor nisem trdil, da na poznejši kaliber konja ne upliva v zelo izdatni meri prehrana žrebeta, o tem je pač vsak konjerejec prepričan iz lastne izkušnje. Nikakor pa ne morem popolnoma pritrditi, da bi žrebe samo v 10 primerih od 100 podedovalo kaliber po očetu, drugače pa vedno samo po materi.

Nisem še videl in vzredil Bog zna koliko žrebet, vendar, kar sem jih videl in vzredil, še nobenega, da bi podedovalo samo izključno po enem roditelju exterieur. Da se podeduje vedno tudi kaliber po žrebcu, je že vsakdo lahko opazil na križancih lahkih kobil in mrzlokrvnih žrebcev.

Pritrjujem, da bi od francoskih žrebcev s samo sledovi kasačke krvi in brez dokaza zmožnosti ne bilo pričakovati vsaj v hitrosti zboljšanja. Nasprotnega mnenja sem pa pri žrebcih z rekordom, kakor je n. pr. bil »Loustic«. »Loustic« je imel na Francoskem samo rek. 1:30, na Dunaju pa isti rekord kakor »Ezer-jo« 1:25. — Plemenil je »Loustic« isto dobo (1 leto), kakor »Ezer-jo«. Res niso »Lousticovi« produkti toliko predirkali kakor »Ezer-jovi«, ali hitrih konj ni zapustil »Loustic« nič manj, kakor »Ezer-jo«. Od »Ezer-ja« je meni znana »Koketka« 1:31 (1:29) in »Pozor« 1:37. »Loustic« je pa zarodil: »Lusto« 1:35, »Zajc« 1:41 (najb. čas 1:37), »Visla« 1:47. Slednja kobila bi pa pri boljši hrani in oskrbi gotovo dosegla mnogo boljši rekord. Da pa je »Loustic« podedoval predvsem tudi vsaj malo kalibra, sem se prepričal sam in je tega mnenja tudi g. pisec jubilejnega spisa v »Konjerejcu«, ko pravi: »... »Loustic« 1:25 ... je našo rejo obogatil z lepimi in **obenem močnimi** konji ...«

Glede slabe uporabe anglonormandskih žrebcev v Avstriji bi omenjal, da to ne more biti še dokaz o njihovi neprimerosti. Z gosp. vit. se gotovo strinjava, da je bil »Ezer-jo« prvovrsten plemenjak v vsakem oziru, ki je podedoval lepoto in hitrost (»Pozor«, »Koketka«, v Avstriji n. pr. »Aprilscherz« z rekordom 1:25 in prvo lepoto darilo med zelo veliko konkurenti) in vendar je imel ta prvovrsten plemenjak n. pr. leta 1921. samo 8 kobil, leta 1924. pa 12, leta 1925. samo 4 kobile. Če je imel torej francoski žrebec »Thor« v prvem letu, ko njegov zarod še ni bil viden, samo 8 kobil, še ni rečeno, da bi moral imeti slab zarod.

Niti od daleč ni bil moj namen pledirati proti ameriškem reproduktorjem, nasprotno, posebno, če bi bili kakor »Vaselini«, »Ezer-jo« ali »Feniks« od katerega sem videl potomce, ravnotako ne proti »Pozorju« in »Dankotu« (če je prav manjši), ki imata že prednost, da sta zrastle »v naših razmerah«. Nikakor se pa ne morem ogrevati za »Princ Dillona«, »Othella« (brez dokaza zmožnosti) in po večini tudi ne posebno za sinove »Gladiatora« in to posebno radi tega, ker

sem od slednjih imel priliko videti matere, ki so vse izredno šibke in zato se ne čudim, če ima razmeroma močni »Juriš« le šibka žrebeta.

Znano mi je, da je glavna zasluga gospoda vit., da je letos plemenil »Rodaun«, bil sem tega mogoče bolj vesel kakor marsikateri ljutomerski konjerejec. Zoper take amerikance pač ne more nihče kaj reči, samo žalibog, da so skoki tako dragi. Škoda, da ni prišel v Ljutomer po exterieurju in krvi še boljši »Reontra« (baje je bil za Ljutomer namenjen), ker tega bi kmetovalci vsled nižje skočnine lahko bolj uporabljali.

PODBREZJE, dne 9. marca 1927.

Aleš Pavlin.

Društvene vesti in druga krajša poročila.

Vzreja kasačev. V žrebčarno Cven pri Ljutomeru pride s 15. marcem t. l. prvovrstni kasaški žrebec Rodaun (1:24.5), ki ga je najelo tamošnje kolo vozača. Rodaunove krvne linije so najboljše ter je dosegel na Dunaju 3 lepote cene. V preteklem letu je obrežil 19 kobil od zaskočenih 24. Zaskočna taksa za tuje (nedomače) kobile znaša 450 Din. Kobile se morejo postaviti v žrebčarno proti prehranbenim stroškom 20 Din dnevno. Prijave sprejema gospod baron Rohsmanit, Radvanje pri Mariboru.

Letos se bodo že videla prva žrebeta od tega žrebca.

POROČILO

o rednem občnem zboru »Podružnice Konjerejskega društva za Mariborsko oblast za srez Konjice v Konjicah«, ki se je vršil dne 30. januarja 1927 ob 10. uri v prostorih gospoda Sutterja v Konjicah ob navzočnosti 22 članov.

Predsednik je podal izčrpno poročilo o delovanju podružnice v tekočem letu. Orisal je vse težkoče, ki so bile združene z ustanovitvijo podružnice, toda z železno voljo se je tudi to doseglo in tako zaznamuje podružnica ob sklepu leta radi svoje žilave delavnosti lep uspeh.

Nato podasta poročilo tajnik in blagajnik.

Revizorja računov za leto 1926 pregledata račune ter predlagata absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

Za delegate so bili enoglasno izvoljeni: g. inž. Radoslav Šturm, ravnatelj veleposestva kneza Windisch-Grätza v Konjicah, g. Matija Napotnik, posestnik in oblastni poslanec v Tepanjskem vrhu, g. Anton Toman, župan in posestnik v Prežigalu.

Za revizorja računov za leto 1927 sta bila enoglasno izvoljena g. Matija Napotnik in Gologranc Franc, posestnik v Konjicah.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata glede likvidacije »Zadruga Pferdezuchtgenossenschaft für das norische Pferd« v Konjicah ter se je predlog g. svetnika Davorina Terstenjaka sprejel, da ta pravnim potom likvidira.

Gosp. svetnik Terstenjak je tudi predlagal premovanje konj v srezu. Na to je odgovarjal gospod načelnik, ki je omenjal že korake, ki so se podvzeli, da se lahko letos vrši, a pri vsem tem delu je pač potrebno drobiža, koji mora biti na vsak način na razpolago. Zagotovil je, da, če nam nekaj pomaga država, se bo premovanje sigurno vršilo. Pripomnil je pa, da se bo oziralo pri premovanju samo na dober material in se bo vse drugo pred premovanjem izključilo.

Nadalje se je enoglasno sklenilo, da zasluži kovač Franc Gobec za njegovo izborna tehniko in prakso v podkovanju pohvalnico, odnosno diplomo, ki bi mu jo naj podelilo »Konjerejsko društvo za mariborsko oblast«.

Razvila se je tudi debata o oddaji žrebet; Konjerejsko društvo je bilo naprošeno, da na kompetentnem mestu intervenira

za olajšave oddaje in na ta način pospeši konjerejo. Konjereji namreč nismo zato, da bi redili in vzgajali žrebeta samo za mesarje, temveč zato, da pridemo potom izbiranja dobrega mladega materiala res tudi do dobre pasme in potom te do blagostanja. Tu je treba, da priskoči oblast konjereju z res izdatno pomočjo.

Inž. Šturm,
predsednik.

Zadruga za vzrejo žrebet v Ljutomeru.

Občni zbor te zadruge se je vršil dne 2. februarja 1926 v gostilni g. Kosi v Križevcih ob lepi udeležbi članov. Zadruga šteje 133 članov in ima 30 oralov obsegajoč pašnik in lepo hlevsko poslopje na Cvenu. Razpravljale so se običajne točke, med sklepi je bil tudi ta, da se bode letos zopet jemalo žrebeta v pašo in sicer od članov. Pašnina bo znašala 50 Din mesečno. Obravnavalo se je tudi revizijsko poročilo zadružne zveze.

Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik Konjerejskega društva za mariborsko oblast.

Najsposobnejša kasaška kobila v Evropi iz Jugoslavije.

Ameriški časopis »Horse Review« piše: Kasaška kobila Lady-Smith je danes najsposobnejša kobila nekdanje Austro-Ogrske in gotovo tudi Evrope, v kolikor je statistika na razpolago. Ta kobila izkazuje danes nič manj kot 12 produktov, ki so vpisani v listi 1:33. Ker ima kobila še enoletnega potomca po žrebca Baka ter je od istega žrebca zopet breja, ne bo zgubila tako lahko krone kot kraljica plemenskih kobil.

Lady-Smith šteje danes 27 let. Ona je bila vzrejena leta 1900. od gosp. Rud. Lipitt-a v žrebčarni Turniš-a pri Ptujju v Jugoslaviji. Njen oče je Earl Baltic (praded naše derby-zmagovalke Nadine), njena mati pa Lady Eleanor. Danes se nahaja kobila v žrebčarni gospoda Trebitsch-a v Katzelsdorfu pri Wiener Neustadtu.

Seznam njenih produktov je sledeč:

Lady Kruse z rojstnim letom	1906
Lord Fritz « « «	1907
Lad « « «	1908
Lovegame « « «	1909
Lady Grattau « « «	1911
Lausbub « « «	1912
Luros « « «	1913
Lodž « « «	1914
Leon « « «	1915
Lanta « « «	1916
Lionel « « «	1918
Liana « « «	1919
Fidelio » » »	1920
Kitty « « «	1921
Žrebe od Baka « « «	1925

Od teh prvih 14 produktov jih je doseglo 12 kot najslabši kilometerrekord 1:31.

Leon in Lovegame sta pa znana tudi z jugoslovanskih dirk.

Rohsmanit.

KONJEREJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKO OBLAST.

Ivanjkovci, dne 12. III. 1927.

VABILO

k rednemu občnemu zboru Konjerejskega društva za mariborsko oblast,

ki se vrši dne 21. aprila ob 13. uri v gostilni »Pri črnem orlu (gosp. Franc Zemljič) v Mariboru.

V S P O R E D:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsednika o delovanju društva v pretečenem letu.

3. Računsko poročilo in odobritev računov za leto 1926.
4. Predlogi podružnic.
5. Delovanje v letu 1927.
6. Slučajnosti.

Občni zbor je sklepčen, če je zastopana ena desetina članov. Če ob določeni uri ni sklepčen, se vrši eno uro pozneje drug občni zbor, ki je pri vsakem številu navzočih sklepčen.

Lovro Petovar,
predsednik.

§ 8. pravil pravi: Občni zbor obstoji iz 1. članov glavnega odbora, 2. zastopnikov podružnic, 3. oblastnega referenta za kmetijstvo in onega za veterinarstvo ter strokovnega referenta za konjerejo, 4. pristojnega upravnika državne kobilarne ali žrebčarne.

Brez pravice glasovanja, pač pa s pravico razprave, se lahko vsak član društva udeleži občnega zbora.

Za občni zbor smo zaprosili za 50% popust železniške vožnje. Prošnja bo gotovo ugodno rešena. Vsakdo naj obdrži torej vozno karto, legitimacijo pa dobi na občnem zboru.

Obdorožna seja se vrši na dan občnega zbora ob 10.¼ v gostilni »Pri črnem orlu« v Mariboru.

Naročnina, odnosno članarina. Tej številki našega lista smo priložili naše položnice v svrhu nakazila članarine, odnosno naročnine. Prosimo vse, da to takoj nakažejo, da ne bomo imeli nepotrebnega dela z iztirjavanjem.

S to številko smo se vsled prezaposlenosti funkcionarjev, ki brezplačno vrše posle uredništva in upravnništva, malo zakasnil. V bodoče bode list zopet v redu izhajal.

Osebnost. Posle upravnika državne žrebčarne v Selu pri Ljubljani vodi šef kmetijskega oddelka pri velikem županu ljubljanske oblasti gosp. živinozdravnik Fr. Černe.

Kmetijski referat v oblastnem odboru oblastne skupščine mariborske opravlja gosp. Fr. Zupanič, oblastni poslanec.

Izdaja: Konjerejsko društvo za mariborsko oblast, Ivanjkovci, predstavnik: Fran Veble, živinozdravnik. — Za uredništvo odgovoren: Vekoslav Cizelj. — Tisk Mariborske tiskarne, predstavnik: Stanko Detela, ravnatelj — Vsi v Mariboru.

KOMATI IN OPREME

za konje od navadne do najfinejše vrste za lahko in težko vožnjo, kakor tudi razne potrebščine:

DEŽNE PLAHE

za konje in vozove, svetiljke za kočije, bičevnike, brzde, kresalnike za noge. Dalje velika izbira potnih koutčkov, ročnih torbic, listnic, nahrbtnikov, gamaše i. t. d. Nagobčniki in ovratniki za pse

GONILNI JERMENI

za mlince in žage

IVAN KRAVOS

Aleksandrova cesta št. 13 Slomškov trg št. 6
MARIBOR